

Minnesanteckningar från Hearing om kalkylränta i elnätsverksamhet 8 juni 2011

KAMMARRÄTTEN
I JÖNKÖPING

Närvarande Se bilaga 1

Ink 2014 -05- 2 6

Målnr 61-17
Aktbil 44

§ 1 Introduktion

EI (Caroline Törnqvist, avdelningschef Tariffavdelningen) hälsade deltagarna välkomna och presenterade dagordningen för hearingen. 48 remissinstanser har bjudits in att lämna synpunkter. Några har lämnat skriftliga remissvar som kommer att läggas ut på EI:s webbplats.

§ 2 Presentation av remisspromemorior

EI (Göran Ek) gav en kortfattad presentation av promemorian Kalkylränta i elnätsverksamhet

§ 3 Synpunkter från de inbjudna deltagarna

Jacob Eliasson, Villaägarna som vid hearingen företrädde även *Fastighetsägarna, SABO, LRF, HSB och Hyresgästföreningen* framförde bl.a. följande. En konsekvensanalys gällande kundernas ställning vid olika kalkylräntor saknas. EI tillämpar ett medelvärdesbegrepp avseende kalkylräntan. Denna metod kan ifrågasättas. Kalkylräntan borde inte fastställas genom att utgå från ränteintervall och därefter använda ett snitt av olika utredningar. Kalkylräntan bör påverkas av hur reglerna om anslutningsavgifter är utformade eftersom anslutningsavgifterna utgör en förskottsbetalning från kunderna. Storleken på de obeskattade reserverna fastställs genom att utgå från årsrapporterna (inkonsekvent med en bakåtblickande empiri) när sedan EI tillämpar ett framåtblickande perspektiv med en real annuitetsmetod (som ger en större andel obeskattade reserver via kapitalbasen). Promemorian föreslår att den effektiva skattesatsen 20% kan bli föremål för omprövning i efterhand i höjande riktning för det fall företagen i realiteten har haft en högre effektiv skattesats. Viktigt att även kundsidan kan överklaga om skattesatsen blir lägre än 20% - eller att ingen kan överklaga. En asymmetri här. När det gäller kapitalstrukturen ska modellen likna verkligheten. EI:s utredning visar att det lånade kapitalet uppgår till 70-90% - detta bör vara utgångspunkt. Därmed är skuldandelen (50%) för låg. Det framförs att metoden för att beräkna en kalkylränta ska utgöras av en "vedertagen metod". Inom denna vedertagna metod tycks det ändå finnas stora skillnader för nivån på räntan. Det talas också mycket om den regulatoriska risken. Denna risk synes överdriven och det kan konstateras att det verkar finnas dem som förespråkar att allt som är till en relativ nackdel för nätföretagen ses som en regulatorisk risk.

Mattias Ganslandt och Elsa Widding, Fortum, hänvisade till Fortums skriftliga remissvar och framförde bl.a. följande. Kalkylräntan syftar till att attrahera kapital

till företagen och den ska vara konkurrenskraftig jämfört med alternativa placeringar. EI:s metod för att fastställa kalkylräntan grundar sig inte på etablerade metoder och är inte väldokumenterad. När det gäller riskerna så står elnätsföretagen inför stora risker med hänsyn taget till framtida satsningar inom olika användningsområden exempelvis laddstolpar till elbilar. Kalkylränta bör betraktas ur ett långsiktigt perspektiv och investeringsperspektivet är 50 år. En kortare tidshorisont är felaktig. Det innebär annars att tariffstrukturen omotiverat skulle tillåtas att åka upp och ner med en fluktuerande kalkylränta och detta är inte bra. Den riskfria ränta som EI utgår från är för låg. Den bör reellt vara ca 2,53 % med hänsyn till historisk utveckling. När EI nu använder en skattesats på 20% istället för den lagstadgade skattesatsen ger det upphov till att asset beta som EI beräknat blir fel eftersom hänsyn här också ska tas till skatteskölden. Skattesatsen 26,3 % är vedertagen och lagstadgad. Skattesatsen styr i praktiken relationen eget kapital vs lånat kapital. EI:s skattesats borde därmed påverka assetbeta i höjande riktning. Om man avviker från den officiella skattesatsen kan detta också leda till incitamentsproblem vilket kan ge konstiga styreffekter. Nu sänks skattesatsen utan djupare motiv. När det gäller skuldandelen bör den sättas utifrån jämförelsegruppen på sätt som bl.a. Ernst and Young och Fortum föreslagit. EIs valda metod avviker från ett vedertaget synsätt. Tidigare har EI (via ICECapital) godkänt ett riskpremietillägg på 1 %, inte 0,2% som nu föreslås. EI har ändrat perspektiv och övergått till ett perspektiv som saknar empiriskt stöd. Viktig med marknadsmässighet, dvs att ta utgångspunkt i vilken avkastning som krävs för att locka kapital. Ingångsvärden ska vara evidensbaserade med vedertagen metod. Metoden som EI använder ska vara objektiv och spårbar. Om EI använt den vedertagna metoden skulle EI:s kalkylränta landa på en betydligt högre nivå.

Alf Larsen, E.ON, framförde bl.a. följande. E.ON har utarbetat ett förslag till intäktsram som ska täcka långsiktigt kapitalbehov. EI:s modell anser E.ON endast är ett verktyg för att utvärdera sökta intäktsramar. E.ON:s totala interna avkastningsbehov är 6,5 % över tiden. Om man granskar EON kan man se att kassaflödet de senaste åren varit negativt p g a stora investeringar, vilket kräver stora ägartillskott. E.ON är negativa till att EI frångår den officiella skattesatsen. E.ON lever under samma betingelser som andra företag i Sverige och bör därmed inte särbehandlas. Att frångå den officiella skattesatsen blir ett avsteg från vad som gäller reglerna i andra länder och något specifikt för den svenska regleringen. EI undervärderar risken i elnätsverksamhet. Det metodskifte som EI nu gör visar på att det finns en regleringsrisk. Under en 10 års period har ca fyra olika regleringar av nättariffer existerat. Det visar att regleringsrisken är större än vad EI gör gällande. Därtill ökar risken på grund av regler om avbrottsersättning, funktionskrav och att det kan antas att nya regler/ regleringsmetoder införs som leder till högre risker (smarta nät, timmätning, nordisk slutkundsmarknad). Kapitalbasens nuanskningsvärde som beräknas är för låg. Motsvarar ca 84 % av återinvesteringsvärdena vilket på sikt riskera urholka E.ON:s ekonomi. Om E.ON får den ansökta ramen godkänd ger detta en rimlig intäktsram på kort sikt men inte på lång sikt. EI anser att en etablerad metod för att fastställa kalkylräntan är väsentlig. Tidigare metod (ICE CAPITAL) är etablerad och har använts av EI under

flera år. Det förslag som EI nu lämnat utgör ett metodbyte och en klar minskning i räntenivå. Det ger tydlig signal om att investeringar inte är så önskvärda som tidigare. EI bör även fortsättningsvis använda ICECAPITAL:s vedertagna metoder.

Kjell Jansson, Svensk Energi framför bl.a. följande. Regleringen av elnätstariffer är till stor del fastlagd i lag och flera av de frågor som uppkommer om hur regleringen ska vara utformad har redan sin lösning i regelverket. Flera av de frågor som väckts om regleringens utformning är därmed redan bestämda. Kalkylräntan ska ha en nivå som gör att det är möjligt att attrahera externt kapital. Elnätsverksamhet är inte riskfri, förutsättningarna ändras genom politiska beslut och den utveckling vi har framför oss med t.ex. smarta nät och vindkraftsutbyggnad skapar ökade risker i verksamheten. EI ska använda etablerade metoder för att fastställa en rimlig kalkylränta. Kalkylmodellens värden måste vara spårbara in i minsta decimalkomma. Kritisk mot att EI skapat osäkerhet/oro med det brev med begäran om kompletterande uppgifter efter inlämning av intäktsram. Det finns en allmän frustration hos företagen när krav på ny information kommer i detta skede. Det skapar otydlighet.

Bo Olsson och Mats Johansson Vattenfall framför bl.a. följande. Vattenfall förstärkar och förnyar elnätet med mycket stora belopp pga. utbyggnad av vindkraftsanläggningar. 600 mkr i vinst kommer av sänkta verksamhetskostnader. Sverige måste spänningsrationalisera eftersom vi i förhållande till omvärlden har allt för många olika spänningsnivåer. Det är väsentligt att riskvilligt kapital kan attraheras pga. större investeringar i framtiden. Kalkylräntan ska beräknas enligt vedertagna metoder och den metod som EI hitintills använt har varit rimlig. Risken underskattas med EI:s remissförslag, tror EI t.ex. att riskerna blir lägre i framtiden? Vattenfall förordar schablonmetoden för skattekonvertering. EI:s förslag om att utgå från effektiv skattesats skapar utrymme för oönskad skatteplanering. Statens avkastningskrav är 6,5 %. Jämfört med andra branscher skulle kalkylräntan som EI föreslår vara väsentligt lägre. Det kan jämföras med en kalkylränta på 8,2 % för fasta telenät (PTS) och 6,2 – 7,2 % för naturgas enligt EI:s egen rapport för 2009. Det framförs att lönsamheten i elnätsverksamhet är hög. Den är inte så hög som kundsidan för fram. För år 2009 var räntabiliteten för VF nätverksamhet 4,6 % på totalt kapital. Det finns en bakgrund till att det finns ett system med anslutningsavgifter. Detta förhindra investeringar som inte är samhällsekonomiskt försvarbara. Alltför dyrbara anslutningar skulle bli följden. Synpunkter på anslutningsavgifter måste hanteras på annat sätt.

Michael Möller, Kemiföretagen, SKGS företagen, framförde bl.a. följande. Risken för att driva elnätsföretag bör betraktas som låg, inte minst i jämförelse med bl.a. plastindustrin. Det är viktigt att EI utgår från etablerade metoder men det synes inom ramen för de metoder som används finnas ett mått av bedömning och det kan därför diskuteras vad som är etablerade metoder. För kundsidan är det väsentligt att se frågan om kalkylränta ur ett helhetsperspektiv. Man kan inte se på räntan isolerat. Viktigt att debiteringen till kunderna blir rimlig med hänsyn tagen

även till kapitalbasen. Kritik framfördes mot nuvarande ansats för kapitalkostnadsberäkning.

Maria Thomten, Svenskt Näringsliv, framförde bl.a. följande. För Svenskt Näringsliv med många olika medlemmar är utgångspunkten att elnätspriserna ska vara utformade så att svenskt näringsliv kan förbli konkurrenskraftigt. Vad som är rätt kalkylränta vill inte föreningen ange men det är viktigt att kalkylräntan sätts till rätt nivå och att EI gör en rimlig bedömning.

Eric Anderszon, Acema Invest AB, Elupproret, framförde bl.a. följande. Energiutgifterna får inte galoppa och påverka industrins konkurrenskraft. Det finns dem som är beredda att driva elnätsverksamhet med betydligt lägre kalkylränta än den som de tre stora företagen anger som rimlig. Nuvarande regelverk där kunden betalar anslutningen men företagen får ta med anläggningen i sin kapitalbas ger elnätsföretaget orimligt hög avkastning. Detta måste hanteras. Viktigt att också veta storleken på NUAK som är väsentligt för helheten och för att klarlägga vad som är en rimlig nivå på avkastningen.

Prof Stefan Yard, Lunds Universitet, framförde bl.a. följande. Det finns inte så mycket skrivet när det gäller hanteringen av obeskattade reserver. Det beror på att de svenska skattereglerna som medger 5 års skattemässig avskrivningar inte har sin direkta motsvarighet i andra länder. Avsikten med det svenska regelverket är att kunna stimulera investeringar. Vid bedömning av elnätsverksamheten medför detta en fördel och detta måste beaktas. Annars blir det dubbelräkning. Möjligheten till överavskrivningar på 5 år istället för avskrivningar på 40 år leder därför till ett behov av att justera för att kalkylräntehanteringen ska bli neutral. Detta behov finns inte i andra länder. Kritik mot EI:s metod att utgå från effektivskattesats då den blandar tillbakablickande empiri (årsrapporterna) med det framåtblickande perspektivet med NUAK. Det blir som att "leta där det är lätt mer än där det blir rätt". Det är dock väsentligt att frågan om obeskattade reserver hanteras. Bättre med ungefär rätt än exakt fel. Företagens rätt att debitera anslutningsavgifter och därmed låta kunden betala för investeringar och följderna av detta bör beaktas vid fastställande av kalkylräntan liksom konsekvenserna av NUAK-värderingen av kapitalbasen. Den totala effekten av ränta och kapitalbas kommer att ge alltför stora ramar. Kommer att ge utrymme för stora vinstökningar.

Leif Wrenkler, Företagarna, framförde bl.a. följande. Företagarna anser att det är centralt med låga tariffer för konkurrenskraften. Det är småföretagarna som står för sysselsättningen och denna kan undermineras med för hög kalkylränta.

Price Waterhouse Coopers, framförde att det ställer sig lite förvånad till EI:s inställning att den systematiska riskpremien skulle vara för hög och hänvisade till sin rapport "Rikspremien på den svenska aktiemarknaden".

§ 4 Så här går EI vidare med remisshandlingen

EI kommer nu att granska de skriftliga och muntliga synpunkter som inkommit. Därefter slutförs promemorian och offentliggörs. EI kommer efter hearingen att skicka ut minnesanteckningar till deltagarna. Remissvaren publiceras på EI:s webbplats.

EI tackade deltagarna för de synpunkter som framförts och hearingen avslutades.

Vid protokollet

Justeras

Anders Falk

Göran Ek

Bilaga 1: Deltagarlista

Bilaga 2: Bildspel som olika deltagare visade på hearingen

Deltagare vid hearingen den 8 juni 2011

Namn	Företag
Leif Wrenkler	Företagarna
Alf Larsen	E.ON Elnät Sverige AB
Anders Hultén	Mälarenergi Elnät AB
Anders Möller	Kraftringen Nät AB
Anders Pettersson	Göteborgs Energi Nät
Bengt Johansson	Fortum Distribution
Benny Appelros	C4 Elnät AB
Björn Galant	LRF
Bo Olsson	Vattenfall
Börje Modin	Eskilstuna Energi och Miljö Elnät AB
David Zytomiesky	PWC
Elsa Widding	Fortum Distribution
Erik Anderszon	Acema Invest AB, Elupproret
Greger Zeisig	Sevab Strängnäs Energi AB
Ingemar Eriksson	ESV
Jacob Eliasson	Villaägarna
Karin Lindeberg	Hyresgästföreningen Riksförbundet
Kjell Jansson	Svensk Energi
Lars Eriksson	Svenska Kraftnät
Maria Thomten	Svenskt Närlingliv
Mats Håkansson	Mälarenergi Elnät AB
Mats Johansson	Vattenfall Distribution
Mattias Ganslandt	Fortum Distribution
Mikael Möller	Plast- & Kemiföretagen
Mårten Lilja	Riksbyggen
Per Forsling	Fastighetsägarna
Per Holm	SABO
Rebecca Källström	Företagarna
Robert Gorosch	PWC
Stefan Yard	Lunds Universitet
Stig-Arne Ankner	Konkurrensverket
Åke Johansson	HSB